Hieromtrent kan alzoo geen quaestie bestaan.

Voorts is *niet* als onderstand te beschouwen, wat verstrekt werd aan iemand die niet als *behoeftige* is te beschouwen.

Een zeker *rekbare* bepaling, waarover alleen de administratie en de wet zal kunnen beslissen, maar die in geen geval zóó mag worden uitgelegd, alsof iemand door iets aan te nemen *behoeftig* zou worden.

En evenmin is *onderstand* wat verstrekt is *niet tot leniging van nood*, zoo met name niet: 1°. geneeskundige hulp (wel medicijn), 2°. werkverschaffing, 3°. kosteloos onderwijs. Verstrekking van geneeskundige middelen wel, mits aan een *behoeftige*, en evenzoo tot *leniging van nood*.

Kalbfleisch zegt er van:

Daaronder is *niet* te verstaan: het verleenen van geneeskundige hulp; evenmin werkverschaffing en kosteloos onderwijs; *wel:* kostelooze verstrekking van geneesmiddelen, indien althans bij de verstrekking daarvan ook aan de andere vereischten voor het begrip »onderstand" beantwoord wordt.

Over het begrip van *behoeftige* en *leniging van nood* laat Kalbfleisch zich in dezer voege uit:

Niet *iedere* verstrekking van geld of levensmiddelen is als onderstand te beschouwen; het moet ook gebleken zijn, dat zij, die het een of ander ontvingen, werkelijk tot de *behoeftigen* behoorden; de nadruk moet voornamelijk gelegd worden op de woorden »tot leniging van nood" en »behoeftigen."

De beoordeeling of de verstrekking geschiedde aan »behoeftigen" en werkelijk diende tot »leniging van nood", behoort in de eerste plaats aan de besturen der instellingen van weldadigheid.

Zijn deze van oordeel, dat geen onderstand is verleend in den zin der wet, dan plaatsen zij den belanghebbende niet op de aan den burgemeester toe te zenden lijst van bedeelden.

Burgemeester en Wethouders zijn echter niet gehouden aan de opgaven der instellingen, maar beslissen, ook waar het geldt personen, die opgegeven worden als bedeeld zijnde, zoo zij meenen daartoe gronden te hebben, in tegenovergestelden zin. De beslissing van Burgemeester en Wethouders hangt natuurlijk voor een groot deel af van het rapport, dat de burgemeester op 8 Maart aan dat College overlegt. De burgemeester zal dikwijls niet den noodigen tijd hebben om de hem verstrekte gegevens te controleeren, maar hij kan ook vooraf informatiën inwinnen en is in geen enkel opzicht aan die opgaven absoluut gebonden.

De eindbeslissing kan, desverlangd, bij den kantonrechter gevraagd worden.

En voorts:

Voedingsmiddelen, kleederen, brandstoffen heeft een ieder voortdurend noodig, en waar die geregeld of herhaaldelijk door anderen moeten worden verschaft, kan omtrent de nooddruft van den begiftigde niet worden getwijfeld.

Wie van een gemeentelijk of uit de gemeentekas gesubsidieerd armbestuur onderstand ontving, ook slechts eenmaal, zal vermoedelijk steeds mogen beschouwd worden als ondersteund ter leniging van nood.

Iets anders is het met andere instellingen van weldadigheid, die in koude winters of bij buitengewone omstandigheden ook uitdeelingen doen aan hen, die naar eene strenge opvatting niet hulpbehoevend zijn, en die het aangebodene aannemen, juist omdat het aangeboden wordt, zonder dat zij het volstrekt noodig hebben. (M. v. T.)

Met deze toelichting op de negen behandelde punten zal het althans mogelijk zijn, eenigermate zijn gedraging te regelen.

Toch is en blijft het hard, dat er een boete tot van *f* 100 staat, ook op het niet *naar behooren* doen van opgaven, waar de wet op tal van punten u geheel in het onzekere laat wat al dan niet *naar behooren is*.

Hierbij late zich intusschen niemand schrik aanjagen.

Wie te goeder trouw antwoordt, zal nooit beboet worden, omdat hij een onduidelijke of vage uitspraak van de wet anders bleek op te vatten dan de burgemeester.

Bovendien is aan de Diaconieën de volle vrijheid gelaten, om bij haar opgaven al zulke mededeelingen te doen, als zij gewenscht achten, om duidelijk te doen blijken, waarom zij dezen of dien persoon wel, en een ander niet opgeven.

En wie zich hieraan houdt, zal nooit kunnen beticht worden, dat er toeleg bestond, om de waarheid te bemantelen.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van R. van Hartwijk, Rossum, van de school van M. de V. *f* 1; door den heer H. Rottman te Bodegraven, van N. N. *f* 10.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 26 Februari.

DEP. CORR. MET DE OVERHEID.

L. S.

Deputaten van de *Gereformeerde kerken* voor de *Correspondentie* met de *Hooge Overheid* achten zich geroepen het volgende aan de overwegingen van de kerkeraden aan te bevelen.

Menige kerkeraad werd, in de jongste dagen, door het burgerlijk gemeentebestuur opmerkzaam gemaakt, dat hij nog niet voldaan had aan art. 7 van de armenwet. Andere kerkeraden werden daarop niet attent gemaakt en hebben toch evenmin aan het voorschrift dier wet voldaan.

Uit dit verzuim vloeit echter, naar het slot van genoemd art. 7, voor, dat de diaconie »*mist de bevoegdheid tot het aangaan van burgerlijke handelingen*" en dat o. a. *legaten, rechtstreeks aan haar vermaakt bij testament, voor haar beslist verloren gaan*, zooals in het jaar 1896 nog het geval is geweest.

't Is daarom dat de jongste *Synode* van *Middelburg*, op voorstel der Deputaten, naar luid van art. 178 no. 4. harer acta besloot: *de kerkraden te wijzen op de noodzakelijkheid, dat door hen in naam van of door de diaconiën zelve worde voldaan aan art. 7 van de armenwet, en dienovereenkomstig aan het dagelijksch bestuur der burgerlijke gemeente schriftelijk kennis gegeven van de bepalingen, uit de Dordsche Kerkenordening, die betrekking hebben op het bestuur en de inrichting van de diaconie.*"

Ter uitvoering daarvan bieden Deputaten aan de kerkeraden, aan wie het bij onderzoek ten gemeentehuize is gebleken, dat door hen tot dusverre *niet* is voldaan aan 't gestelde voorschrift der wet, het volgende ontwerpschrijven ten gebruike aan.

Aan het Bestuur der gemeente
te . . . .

De diaconie [kerkeraad] van de Gereformeerde kerk te . . . ., als zoodanig wettig bekend bij de Hooge Regeering, heeft door dezen de eer U, ter voldoening aan de wet van 28 Juni 1854 (*Staatsblad* No. 109), uit de Gereformeerde kerkenordening van Dordrecht anno 1618/19, waarnaar de kerk voornoemd leeft — hiernevens als *Bijlage* te doen toekomen hare [de] »bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur" [van hare diaconie].

Namens de diaconie [den kerkeraad] van de Geref. kerk te . . . .
. . . . . *praeses.*
. . . . . *scriba.*
. . . . . .
den . . . . 1897.

Bijlage.

Bepalingen uit de Kerkenordening van de Gereformeerde kerk te . . . . betreffende de inrichting en het bestuur der diaconie.

(Hier moeten nu volgen, uitgeschreven uit de Dordsche Kerkenordening, zooals die voorkomt in de acta van de Generale Synode van Dordrecht 1893, de volgende artikelen, welke telkens met hunne nummers moeten worden aangeduid, namelijk de artt. 2, 3, 24, 25, 26, 27, [38], 40, 79, 80 en 83).

Namens de diaconie [den kerkeraad] van de Gereformeerde kerk te . . . . .
. . . . . *praeses.*
. . . . . *scriba.*
. . . . . .
den . . . . . 1897.

Hierbij moet dit onder 't oog gehouden worden:

1°. dat waar ter plaatse, in verband met art. 38 der Dordsche Kerkenordening de diaconie *niet* afzonderlijk is georganiseerd, *in* het te verzenden schrijven en de Bijlage: *a* telkens het tusschen *vierkante* haakjes geplaatste woord moet gebruikt worden in plaats van het daaraan onmiddellijk voorafgaande, en *b* aan het *slot* van het schrijven de tusschen [ ] voorkomende woorden zonder weglating van de onmiddellijk voorafgaande; —

2°. dat schrijven en Bijlage op *ongezegeld* papier moet geschreven en tegelijk verzonden worden onder 't adres: Aan het dagelijksch Bestuur der gemeente te . . . . .

Een en ander strekke tevens ter beantwoording der vele op dit onderwerp betrekking hebbende brieven.

Namens Deputaten voornoemd,
M. NOORDZIJ, *Scriba.*

Voor Kinderen.

AFSCHEID.

VI.

Was Walter niet gewoon laat op te staan — bij een tuinman werkt men van 't morgenlicht af — ditmaal was hij al bijzonder vroeg uit de veeren. Zoo stil mogelijk, om grootmoeder niet te wekken, kleedde hij zich aan, en toen .... toen zocht hij alles bijeen wat hem behoorde. Hij legde zijn kleeren, een paar boeken, een klein kompas en nog andere dingen klaar. Juist wilde hij 't alles tot een paar groote bundels maken, toen de deur openging en grootmoeder binnentrad. Niet weinig was zij verbaasd, Walter al gereed, gekleed en druk bezig te vinden.

»Maar jongen, wat wil je toch?" vroeg zij verbaasd.

»Wel grootmoe, ik ga nu immers naar zee, en heb vast mijn boeltje gepakt.

De oude vrouw glimlachte even om dien haast en sprak toen: »Maar Walter, zoo gauw gaat het niet. Wij moeten eerst den baas waarschuwen. Ge kunt maar niet zoo heen loopen. Daarbij ligt het schip ook niet hier voor de deur, en is er nog heel veel voor je klaar te maken eer je gaan kunt."

Walter keek wat verdrietig, maar zei niets. Met loome schreden ging hij naar beneden om te ontbijten, en vertrok toen naar zijn werk. Dat hij dien dag veel uitvoerde, zou ik niet durven zeggen. Doch zijn hart werd weer vroolijk, toen tegen den middag vader kwam, en Walter werd geroepen, en nu hoorde hoe vader zelf aan den tuinman vertelde, dat zijn zoon, die met alle geweld op zee wou, het land met het water zou verwisselen. De baas scheen daar niet veel tegen te hebben, denkelijk wijl hij wist, dat uit Walter toch nooit een goeden kwecker zou groeien. En toen vader vertrok, wist Walter genoeg, om met een vroolijk hart straks weer huiswaarts te keeren. Daar echter de zaak spoed eischte, werd afgesproken, dat onze vriend nog eenige dagen bij den tuinman blijven zou, en dan thuis komen om alles voor de reis gereed te maken enz. Doch dit plan viel in duigen. De baas, die 't groote nieuws natuurlijk duidelijk gehoord had, en er 't zijne van dacht, bespeurde weldra, dat, hoe eer Walter nu ging, hoe beter 't was. Want eer de dag half om was, had Walter al reeds, springende van vreugd, een dozijn glazen in de broeikas gebroken en bij vergissing de eieren uit het hok in den grond gepoot en het kippenvoer aan de huisvrouw gebracht.

»Je zoudt in twee dagen meer bederven dan ik in twee weken weer goed kon maken vriend," sprak de tuinbaas;" 't best is dat je maar je boeltje pakt en 't zeegat uitgaat."

Walter had daar eigenlijk weinig tegen, en grootmoeder die 't hoorde, zei er ook maar niets van. De jongen was nu toch eenmaal niet meer op het droge te houden, en verwachtte alle heil en geluk van de zee. Zoo hield grootmoeder hem dan maar, zoo goed het ging ten minste, met lezen en praten bezig, en stopte intusschen de tallooze doorluchtige kousen van den jongen, en keek eens na hoe 't met zijn linnengoed stond. Want Walter moest een heele uitrusting hebben en een goede ook, en op zee was geen grootmoeder woonachtig, die wat stuk was, kon herstellen. Wel poogde de oude vrouw haar kleinzoon de kunst te leeren om knoopen aan te zetten, en een kous te stoppen op een kommetje, maar dit moest zij al spoedig opgeven. Want het kommetje brak gelijk drie stopnaalden, en Walter p: kte zich ettelijke wonden bovendien. »'t Zal later wel leeren," zei grootmoeder, »als er niemand is die 't voor je doet."

Doch gelukte het al niet Walter voor het stop- en verstelvak op te leiden, gelukkig dat grootmoeder hem, gelijk ik reeds meer zei, toch wist bezig te houden. En daarvan maakte zij nu het beste gebruik, dat zij maar kon, namelijk door den knaap er op te wijzen, dat hij thans een geheel ander leven begon, dat niet louter genoegen zou wezen, en bovenal, door hem met liefde te vermanen, dat leven niet zonder God in te gaan. »Je hebt," zei de oude vrouw, van mij dikwijls gehoord, wat de Heere God wil, dat wij doen zullen en ook dat zonder Hem het leven niet goed, niet gelukkig wezen kan. Dat heb ik zelf ondervonden en ik hoop, dat je niet dwaselijk als ik deed, zult wachten tot je ook oud zijt om den Heere Christus te zoeken. Je hebt een groot voorrecht boven mij, lieve jongen. In mijn jeugd heb ik weinig of niets gehoord van de waarheid naar Gods Woord, en kende ik den weg tot behoudenis niet. Ik dacht, dat, als ik maar goed oppaste, en zoo nu en dan naar de kerk ging, ik dan wel in den hemel zou komen, vooral omdat er zooveel slechter menschen waren dan ik. Doch dit heb jij nu al anders gehoord, en je weet, dat zelfs, al paste je nog zoo braaf op — wat heel goed is — het je toch niet baten zou voor God, in wiens oogen de besten onrein en verdoemelijk zijn. Daarom Walter, nu je den weg weet — de Heere Jezus is zelf die weg — hoop ik, dat het ook je lust zal wezen er op te wandelen. Gij moet door dien Heere Jezus tot God gaan, die allen, welke dat doen, volkomen kan zalig maken en hen rechtvaardigt niet om hun braaf oppassen, maar *om niet.*"

Zoo sprak grootmoeder. Als de meester of iemand anders 't had gedaan, zou Walter 't wel aangehoord, maar niet geluisterd hebben. Doch grootmoeder had een bijzondere wijs van iets te zeggen, zoodat het den jongen door het hoofd in 't hart ging. Niet alle menschen kunnen zoo spreken, en men kan dat ook niet aanleeren.

Nog vele andere dingen zei grootmoeder, meer dan ik hier kan vertellen. Zij waarschuwde haar kleinzoon tegen slecht gezelschap, dat hij op 't schip veel kans had te vinden, tegen kwade samensprekingen, die goede zeden bederven, en riedt hem aan trouw Gods Woord te lezen, al zou men er hem wellicht ook om bespotten. Ook wees ze hem er op, hoe goed het was dat hij zijn tijd wel besteedde en zoo met 's Heeren bijstand trachtte vooruit te komen, om later een bruikbaar mensch te worden, die zijn taak met eere vervulde. Walter beloofde zijn best te zullen doen, en toen zei grootmoeder: »Ik hoop het te beleven dat je woord houdt, maar bedenk wel, dat gaat niet in eigen kracht. Wie waarlijk zijn best wil doen, moet zijn sterkte vinden in God."

Een paar weken later nam Walter hartelijk en met tranen in de oogen afscheid van vader, moeder en zuster en ging hij aan boord van het schip. Zijn zeemanskist was al lang aan boord, en had moeder voor veel gezorgd, ook grootmoeder had het hare gedaan en vooral niet vergeten haar kleinzoon den Bijbel mee te geven, dien zij hem vermaand had, elken dag te lezen.

AAN VRAGERS.

De tweede vraag onzer lezeres luidt:

Wanneer en in welk land is de Heilige Schrift in Hoofdstukken en Verzen gebracht, daar dit immers oorspronkelijk niet zoo geweest is.

Oorspronkelijk vormden alle regels en woorden van een boek der H. Schrift één geheel. Doch voor 't gemak bij het lezen van een of ander deel, werden mettertijd splitsingen gemaakt. 't Is echter geheel onzeker, wanneer dit voor de boeken van het Oude Verbond geschiedde. In elk geval is die verdeeling nu niet meer in gebruik. Ook het nieuwe Testament werd in lessen of afdeelingen voor kerkgebruik enz. gesplitst door den Bijbelvertaler Hieronymus, die in de 4e eeuw leefde, en anderen.

De splitsing in *hoofdstukken* en *verzen* kwam eerst veel later. Zij werd ingevoerd door een kardinaal die Hugo heette, en vóór 6 eeuwen leefde. Een paar eeuwen later heeft de rabbi Nathan dit werk verbeterd. In 1545 kreeg het N. Testament een beurt. Die het toen deed was zekere Robert Etienne, de geleerde boekdrukker van den Franschen koning. Hij verbeterde ook nog de verdeeling des Ouden Testaments.

Hoe goed en noodig die verdeelingen nu ook zijn om een Bijbelplaats te vinden, toch moet men bij het lezen er liefst niet op letten (*wel* op de leesteekens!), en veeleer voor zich zelf het gelezene verdeelen in afdeelingen die elk voor zich b. v. een afzonderlijk stuk of verhaal bevatten. Daarbij is de verdeeling zelfs op vele plaatsen zeer zonderling, ja geheel verkeerd. 't Is echter het best 't nu maar te laten zooals 't is, wijl verbetering thans tot de grootste verwarring aanleiding zou geven, en honderden boeken onbruikbaar maken. [1])

[1]) Wegens plaatsgebrek de vorige maal uitgesteld.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Overschie, P. Warmenhoven, te Alblasserdam. — Ermelo, E. H. Rullman, cand. te Ermelo. — Hattem, L. Bouma, te Emlichheim (Graafschap Bentheim).

AANGENOMEN: Velp, J. W. A. Notten, te Haarlem.

BEDANKT: Vianen, R. Heidema, te Heinenoord c. a. — Enkhuizen, L. van der Valk, te Scheveningen **A.** — Bierzelinge (cl. Goes), L. G. Goris, te Veenwoudsterwal. — Gouda **B**, (2de maal), R. W. J. Rudolph, te Leiden.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Pernis, H. Waardenburg, te Goedereede (cl. Brielle) — Hippolitushoef (cl. Alkmaar) en Wervershoof, G. Nijhoff, cand. te Farmsum. — Goes, J. Draaisma, te Steenwijk. — Zuidzande (cl. IJzendijke) en Leersum, C. J. Warners, cand. te Leiden. — Wapenvelde (cl. Harderwijk), G. Vellinga, te Kootwijk. — Winterswijk, F. de Boer, te Bozum. — Bruinisse, F. F. J. van de Plassche Jz., te Gouderak. — Rhenen, J. P. Hattink Jr., te Midden. — Oud-Beierland, E. J. Homoet, te Staphorst. — Souburg, A. Troelstra, cand. — Nijehaske c. a., D. Barhas, te Schaarsbergen. — Elburg, J. P. Eringa, te Oostwold. — Beuningen, M. A. van Rhijn, te Wateringen.

AANGENOMEN: Vriescheloo, door J. Broekers, te Molkwerum.

BEDANKT: Niezijl, W. H. van Heuven, te Niekerk. — Geertruidenberg, G. Lolcama, te Boskoop. — Burum en Munnikezijl, J. J. Knap Chrz. te Groningen. — Doeveren en Genderen, Th. C. Frederikse, te Bahr en Lathum. — Makkinga, R. Hoornstra Cannegieter te Donkerbroek. — Sleen en Oudendijk, G. Nijhoff, cand. te Farmsum. — Empel c. a., W. van Deursen, te Schagerbrug.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

HORLOGEMAKERS-BEDIENDE

gevraagd, voor fijn werk, Geref. godsd., van goede getuigen en gereedschappen voorzien, bij A. J. BOSCH, Horloger, *Zwolle.*

EENE BURGERJUFFROUW,

Geref. godsd., leeftijd 35 jaar, zoekt eene betrekking als **Huishoudster** of **Kinderjuffrouw.**
Franco brieven, onder lett. A., aan het Bureau van dit blad.

ORGEL.

Te koop aangeboden een weinig gebruikt **Amerik. Orgel,** 2 spel, 10 Reg., voor den lagen prijs van *f* **125.** Zeer solied orgel. Dagelijks te zien bij W. KOOIJ, Burgemeester de Roostraat No. 31, aan den Noordsingel te *Rotterdam.*

VOOR WEINIG GELD AANGEBODEN.

Oude Theologie, als: PATRIK, POLUS en WELS, zeer net fol. exempl., CALVIJN, Verkl. over de brieven, Ed. THOLUK KONING, Verkl. 1ste brief Corinthe, ROYAARDS, Verkl. Efeze, 3 dln., VAN WEZEL, ABBEDIE, OOSTERLAND, over de Openb. Verder werken van Stocklus, Burman, Herinkhuizen, Vitringa, v. d. Honerd, Mobachius, Gataker, Owen, Du Moulin, D'Outreix, Cocejus, Bynaeus, Nieuwentijd, Cremer, Appelius, Jungius, Lodenstein, Michaelis, Halma, Ter Braak, Schoetgenius. enz., enz., bij A. v. D. SLUIS, Boekh., *Oud-Beierland.*

Te Koop aangeboden

voor den meestbiedende: Elf Jaarg. van de **HERAUT,** 1885 tot 1895, nette exempl. en geheel compleet.
Brieven franco, lett. B., Bureau *Heraut.*

P. STARINGH, Bijb. Woordenboek,

te koop gevraagd, tegen billijken prijs.
Aanbiedingen, motto: *STARINGH,* Bureau *Heraut.*

Uitgave van de Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

Dr. D. P. ROSSOUW,

MEDEËRFGENAMEN VAN CHRISTUS.

Geschiedenis van de vervolgingen der Christelijke kerk.

3e stuk. Prijs f 2.70.

Prijs van het complete werk *f* 6.— ingenaaid; in franken stempelband *f* 7.50.

DE UITGEVER:
BOEKHANDEL,
Amsterdam. voorheen HÖVEKER & WORMSER.

Abonneert U op:

„HOLLAND's KERKBLAD"

dat zich, onder redactie van Ds. J. C. SIKKEL en Ds. W. F. A. WINCKEL, steeds in toenemende belangstelling mag verheugen.
Om het uitgebreid aantal lezers bijzonder geschikt voor advertentiën.
Prijs per 3 maanden *f* 0.65, per jaar bij vooruitbetaling *f* 2.50.
Te ontbieden bij alle solide boekhandelaren en bij den uitgever
D. J. VAN DER LEE, Voorburg.

Verschenen bij den **Boekhandel,** voorheen HÖVEKER & WORMSER, Amsterdam:

F. LION CACHET,

Een jaar op reis in dienst der Zending.

Met 90 ILLUSTRATIËN en KAARTEN.
Prijs f 5.25.
In franken stempelband f 6.75.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer H. Rollman, te Bodegraven *f* 2.50; door den heer P. Vermeer, te Baambrugge *f* 22.50; door den heer P. Potma, te Buitenpost *f* 2.50; door den heer K. Floor, te Wons *f* 76.50; door den heer J. Dirkmaat Wzn., te Brock op Langedijk, 2e storting *f* 39.25.

Aan Collecten: (voor de Theologische faculteit.)

Van de Geref. kerk te Heerjansdam *f* 6.56½; van idem te Abbenbroek *f* 0.70; van idem te Bommel *f* 0.77½; van idem te Nieuw Helvoet *f* 1.82; van idem te Rockanje *f* 1.41; van idem te Rozenburg; *f* 1.65; van idem te Stad a/'t Haringvliet *f* 1.05; van idem te Stellendam *f* 2.11; van idem te Zuid Beierland *f* 3.85; van idem te Scheveningen B *f* 25.10; van idem te Leek *f* 5.65; van idem te Zevenhuizen *f* 2.75; van idem te Koornhorn *f* 3.50; van idem te Marum *f* 4.40; van idem te Oldekerk *f* 4.90; van idem te Lutjegast *f* 4.65½; van idem te Stroobos *f* 11.52; van idem te Niezijl *f* 11.98½; van idem te Munnikezijl *f* 5.36; van idem te Oldehove *f* 2.45; van idem te Wildervank *f* 22.44; van idem te Nieuwe Pekela *f* 11.36; van idem te Onstwedde *f* 6.35; van idem te Onstweddermussel *f* 2.41; van idem te Stadsmusselkanaal *f* 4.75; van idem te Emmercompascuum *f* 0.85; van idem te Weerdingermond *f* 1.52; van idem te Valthermond *f* 2.16; van idem te Nieuw Buinen *f* 3.81; van idem te Stadskanaal *f* 8.25.

Aan Schenkingen:

Door den heer H. Rollman te Bodegraven, van N. N. te Aarlanderveen *f* 10; door den heer G. de Lugt te Scheveningen, van D. J. met bijschrift: »Mogen er meerdere volgen" *f* 2.50; gevonden in de collecte Boomslootkerk voor de Theol. Fac. *f* 1; gevonden in de collecte Keizersgrachtkerk *f* 2.50.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer H. Franssen van eenige vrienden *f* 30.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO ⅓ pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

DE UITGEVER,
Amsterdam. **BOEKHANDEL, voorheen Höveker & Wormser.**

De *Eerste Serie* van de Goedkoope Uitgave van

Dr. A. KUYPER's Werken

BEVAT DE VOLGENDE DEELEN:

VOOR EEN DISTEL EEN MIRTH.	**à *f* 0.60,**	**gebonden *f* 0.90**
HONIG UIT DEN ROTSSTEEN, Deel I.	**» » 1.50,**	**» » 1.90**
UIT HET WOORD, Deel I.	**» » 1.75,**	**» » 2.25**
Idem, » II.	**» » 1.75,**	**» » 2.25**

Al deze deelen zijn gebonden in nette uniformbanden.

DE UITGEVER
Amsterdam. **BOEKHANDEL, voorheen Höveker & Wormser.**

EXCELSIOR.

Geïllustreerd Tijdschrift voor Neerlands Volk.

ONDER REDACTIE VAN

A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.

Prijs per jaargang (12 Nrs. à 16 pag. en 12 Nrs. à 8 pag.) *f* 3.50.

Van de hand des Heeren WORMSER verschijnt onder den titel: VAN AMSTERDAM NAAR PRETORIA in „EXCELSIOR" een reeks schetsen en reisindrukken uit Afrika, met vele platen naar laatste opnamen versierd.

DE UITGEVER:
Amsterdam. **BOEKHANDEL, voorheen Höveker & Wormser.**

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARNZ & ZONEN.